

A szülők szórakozása és a gyermek.

Írta: Dr. FRANK ANTAL.

Nem kívánom fejtegetni, hogy vájjon feltétlenül szüksége van-e az embernek szórakozásra, csak azt állapítom meg, hogy a mai ember sokkal többet szeret szórakozni, mint amennyi kívánatos volna (miközben sokszor igazi kötelességeit is elhanyagolja), s hogy gyakran nem abban találjuk meg szórakozásainkat, amiben kellene, továbbá arra akarok rámutatni, főképpen, hogy a gyermeket szórakozásaink során sokszor egészen figyelmen kívül hagyjuk. Sajnos, a szórakozásra való túlzott törekvés nemcsak általánosságban állapítható meg, hanem a szülőkre vonatkozólag is érvényes, akik sokszor életük legdrágább gyümölcse, gyermekeik testi és lelki jóléte árán is kívánnak szórakozni. Állításomat néhány példával fogom szemléltetni.

I. Egyik tanítványomnak alkalmá volt olyan családot megfigyelni, amelyben a családfő egyetemet végzett ember, s végzettségének megfelelő hivatalt is visel. E családban sem az apa, sem az anya nem törődött a gyermekkel. Ezek akkor keltek fel, amikor akartak, oda mentek, ahová akartak, akkor mentek haza, amikor nekik jólesett. Anyjuk akárhányszor egy-két hétre is elutazott szórakozni – férje nélkül, mert annak hivatalba kellett lennie. A gyermekek egy öreg cselédre voltak bízva, ki maga is többet volt a szomszédságban, mint otthon. Mosdatlanul, piszkosan, elrongyolt ruhában szaladgáltak a gyermekek a hideg őszi időben. Ennek az lett a következménye, hogy az egyik gyermek megfázott és fekvő beteg lett. Az apa hivatalos dolgainak befejezése után szintén keresett magának valami szórakozást, még beteg gyermeke sem tudta otthon tartani. A mama valahol a távolban mulatott. A gyermek állapota pedig

mind súlyosabbá válik. A szórakozó mama csak akkor tudta meg, amikor a sürgöny gyermeke halála hírért hozta. Inkább mesébe illő ez az eset, mint a valóságba. Abnormisnak kell látnunk ama kultúr család légréét (de hiszen az ilyen család*nem kultúr család!), amelyben – a látszat szerint – a szórakozás a gyermekek életénél is fontosabb. A jövöre nézve bizonyos megnyugvást kelthet e kérdésnek a befejezése, amely azt jelenti; hogy a nagyfokú önvád a mama lelki életében olyan forduló pontot idézett elő, hogy ezentúl teljesen lemondott mindenféle szórakozásról s csak gyermekeinek élt. Nézzünk magunkba a gyermekeinkkel való törődés szempontjából, s ha azt kell megállapítanunk, hogy itt valami hiány mutatkozik, ne várjunk addig, amíg a sors erős sújtással figyelmeztet arra, hogy otthon van a helyünk, hanem magunktól maradjunk gyermekeink mellett.

2. Sok bajt csinálnak a szórakozás szempontjából a mozik. Távolból figyeltem egy családot, amelyben a hét éves Etekát rendszeresen a moziba vitték. A szülők nagyon szeretnek moziba járni, s hogy senkit sem terheljenek meg, hát magukkal viszik a kisleányt is. Nevezett moziban már sokszor nem épületes darabokat adtak. A szülők ezt úgy próbálták védeni mások előtt, hogy a gyermek ezt úgy sem érti. Itt a szülők szórakozási vágyának áldozata a gyermek. Ha valóban nem ért semmit sem a darabból, akkor kínos lehet neki ott olyan sokáig csendben ülni. De az igazság az, hogy többet ért a darabból a gyermek, mint a mennyit a szülők gondolnak s ez a megértés feltétlenül károsan befolyásolja fejlődését. Nagyon sok rossz cselekedet, kellemetlen lelki vonás ilyen mozarabokra vezethető vissza. Ilyen szülők általában a tagadás álláspontjára helyezkednek minden olyan beszéddel szemben, amely az ő szórakozásuk ellen irányul. Nézzünk magunkba és állapítsuk meg, hogy mi nem vagyunk-e éppen olyanok, mint az itt felvonultatott szülők? Nem szoktunk-e mi is a tagadás álláspontjára helyezkedni minden olyan nevelési követelménnyel szemben, mely a mi szórakozásunkat keresztezi?

3. Azonban nemcsak a moziba viszik egyes szülők gyermekeiket a maguk szórakozása érdekében, hanem más mulatókba is. Az ügyeletes rendőrtiszt valamely mulatóban észrevett egyszer egy 5-6 éves fiúcskát, aki erősen küzdött az álommal.

Erre felszólította a gyermek anyját, hogy vigye haza a fiát. A hölgy méltatlankodva azt válaszolta, hogy nem fogja a mulatságát elrontani azért, hogy a fiú alhasson. Milyen szomorú a XX. században, a gyermek századában, hogy a mamát fel kell szólítani arra, hogy menjen haza gyermekével, tegye részére lehetővé a jótékony alvást! S még szomorúbb az a válasz, a mely erre a felszólításra elhangzott! Ilyenekkel szemben valóban fokozottabb gyermekvédelemre volna szükségünk. Véde-nünk kell a gyermeknek azt a legegyszerűbb jogát, hogy este, lia elálmosodik, ágyába kerülhessen. Vájjon milyen lehet az ilyen gyermek lelke, akit a sors mostohasága ilyen szülők közé dobott? S ha most még ép is, vájjon milyenné fejlődik ilyen környezetben? De vájjon velünk nem történik-e meg, hogy elvisz-szük gyermekeinket valahová, s gyermekünk emiatt csak jóval később kerülhet ágyba? Vájjon nem történik-e meg, hogy ott-hon vagyunk ugyan, de a felnőttek szórakozása akadályoz meg bennünket abban, hogy gyermekünket idejében lefektessük? S vájjon nem történik-e meg velünk is, hogy gyermekünk álmos-sága következtében nyűgös s mi emiatt megbüntetjük? Megbün-tetjük a gyermeket azért, mert mi nem fektettük le rendes idő-ben. Akárhányszor látjuk este, hogy a gyermekben nem a rosz-zasága dolgozik, hanem az álmoság; s mi sokszor érzéketlenek vagyunk a gyermek letörtségével szemben.

4. Vájjon milyen hatást vált ki bennünk annak az özvegy embernek az eljárása, aki este leányaira zárja az ajtót, kávé-házba megy s onnan csak hajnalban tér vissza? Akárhány eset-ben látjuk, hogy rideg, nyers, családjukkal nem törődő férfiak, ha elveszítik élettársukat, magukba szállnak, tudomást szerez-nek jobbik énjükről s ezután csakis családjuknak élnek. Milyen elhagyatottak ezek a lányok -, annak ellenére, hogy apjuk még él! Vájjon mi foglalkoztatja őket este, amikor azon szo-morkodnak, hogy anyjuk meghalt és azt érzik, hogy apjuk a házon kívül keres szórakozást? Ez talán még fájóbb, mint a teljes árvaság. Vájjon mi, akik ezeket a sorokat olvassuk, nem szoktuk-e szintén többször otthon magukra hagyni gyermekeinket? Próbáltuk-e már magunkba vetíteni azokat a lelki gyötrelmeket, amelyek az ilyen egyedülléttel kapcsolatosak? Próbáltuk-e elgondolni azt. h°gy ennek milyen hatása lesz gyermekeink fejlődésére?

5. Erdős vidéken K. mamának a kedves szórakozása az, hogy sokszor megy ki hosszabb sétára az erdőbe. Ezekre a sétákra mindig magával viszi középiskolába járó fiát is, nem törődve azzal, hogy fiának van-e erre ideje vagy nincs. A mama szórakozó körútjai, kirándulásai sokszor lehetetlenné teszik, hogy a diák másnapra elkészülhessen. Hogy a nevelőhatás teljes legyen, a mikor a fiú osztályfőnöke – a tanulás lehetősége érdekében – kérdőre vonta a mamát, az egyszerűen letagadta a sétákat. Ha vannak a nevelés egyetemes célján belül különösen kiemelkedő részletcélok, akkor azok bizonyára az igazmondásban és a munkaszeretben jutnak kifejezésre. Ez a mama a maga szórakozását szolgáló céltalan bolyongásaival csavargásra, dologkerülésre tanítja meg a fiát s amikor tetteiért helyt kellene állania, akkor gyáván letagadja. Nem szeretném, ha bárki is félreértene. A test és lélek egészsége érdekében én is szükségesnek tartom a napi rendszeres sétát. De itt nem ilyen rendszeres testmozgásról van szó, hanem egész délutánokat betöltő bolyongásokról. Amennyire én ismerem az emberek életét, azt hiszem, hogy többen is akadnak olyanok, akik elviszik gyermekeiket olyankor otthonról, amikor azoknak helyes fejlődésük érdekében otthon kellene maradniuk. Fel szoktuk-e mindenkor vetni magunkban a kérdést: szüksége van-e a gyermeknek arra, hogy ide-oda magammal cipeljem? Ha nincsen, akkor hagyjuk otthon. S ha kisebbek a gyermekek, legyen ilyenkor gondunk arra is, hogy a szülők egyike maradjon velük.

6. A szórakozás általában költséges dolog. S miután a legtöbb ember jövedelme meghatározott mennyiség, inkább kevesebb mint több, azért a szórakozás miatt sokszor elsőrendű szükségletek szenvednek. Egyik esetem arról számol be, hogy egy családban a szórakozást szolgáló lakkcipő, divatos kalap és ruha miatt nem jutott annyi az élelemre, mint amennyi a gyermekek helyes fejlődése szempontjából szükség lett volna. Az éhes gyerekek a szükségtől hajtva előbb a konyhából és kamrából csentek el élelmet, majd kilopták a szülők zsebeiből a pénzt s azt az iskolában élelmiszerért elcserélték. Természetesen sokszor többet adtak, mint amennyit az élelem ért; hiszen azok valóságos értékéről nem voltak eléggé tájékozottak. Miután a rendes étkezések idején az asztalról nem kaptak annyit,

amennyiből jóllakhattak volna, sokszor már előre biztosították magukat a tűzhelyen lévő lábasból. Egy ilyen alkalommal azonban szerencsétlenül járt a 7 éves kisfiú, mert a lábzsámoly, a melyre állni szokott, hogy a lábas fedelét leemelhesse, kicsúszott lába alól s így a forró levest magára rántotta. A sikoltásra kirohanó anya életveszélyesen leforrázva találta gyermekét.

Ha nem csukott szemmel nézzük a körülöttünk folyó életet, akkor azt kell látnunk, hogy nagyon sok családban a szerény fizetésből sokkal többet költenek szórakozásra, fényűző ruházkodásra, mint a helyes testi fejlődést biztosító étellemezésre. Pedig mennyire előbbre való a gyermek okszerű táplálása, mint a mama divatos ruhája. Sajnos, nemcsak elvétve találjuk azokat a családokat, amelyekben az az elv uralkodik, hogy a gyomrukba nem látnak be az emberek, de a ruhánkat meglátják. Inkább a szomszédunknak akarunk tetszeni, mint önmagunknak és családjunknak. Örökös pénzzavarban vagyunk ugyan, de azért a szórakozás céljait szolgáló piperének meg kell lennie.

A szórakozási vágy és kielégítésének lehetetlensége sokszor olyan viharos légkört támaszt a családban, amely mérgező gázként hat a gyermekekre. Milyen sajnálatraméltók azok a gyermekek, akiknek a szülei önként váltak meg az élettől azért, mert helyzetük nem tette részükre lehetővé a szórakozások ama módjait, amelyeket megkívántak.

Ha nem csukott szemmel nézzük a körülöttünk folyó életet, akkor azt kell látnunk, hogy nagyon sok családban a zásainkat úgy határozzuk meg, amint azokat a gyermekek helyes testi és lelki fejlődése lehetővé teszi. A család központja a gyermek legyen, ennek következtében csak olyan szórakozást választhatnak, amely a gyermeknek nem árt, sőt lehetőleg olyan legyen, hogy a gyermeknek helyes irányban való kibontakozását elősegítse. E sorok Írójának egyik legkedvesebb szórakozása az, ha gyermekeivel játszhat.